

Waardenburg, 9 juni 2022

Middels dit schrijven willen we onze zorgen en ongenoegen uiten inzake het voornemen om de jacht op het haas en konijn te sluiten in het seizoen 2022-2023 in de provincies Groningen, Limburg en Utrecht.

1.1 Rode Lijst

De Rode Lijst Zoogdieren is volgens uw ministerie gebaseerd op strikt wetenschappelijke en ecologische criteria. Volgens het basisonderzoek van de Zoogdierverseniging is de populatiegrootte sinds 1950 afgenomen van beide soorten met meer dan 60%. Dit lijkt ons geen reële weergave van de werkelijke situatie. Er zijn cruciale kanttekeningen te plaatsen bij het uitgevoerde onderzoek en de verzamelde data. Volgens de opstellers van de Rode Lijst, de Zoogdierverseniging, zijn alle beschikbare data verzameld en beoordeeld. De telgegevens van de Wildbeheereenheden zijn beperkt of niet meegenomen in de data die gebruikt is bij de onderbouwing van de lijst. Daarnaast zijn de waarnemingen die verzameld zijn ten behoeve van de Rode Lijst zoogdieren komen goeddeels voort uit waarnemingen die uitsluitend worden verzameld door vrijwilligers van SOVON, vogelonderzoekers! (bron: website zoogdierverseniging toelichting meetprogramma Dagactieve Zoogdieren). De focus tijdens het onderzoek van SOVON ligt, logischerwijs bij vogels en niet bij zoogdieren. De waarnemingen van zoogdieren bestaan voornamelijk uit bijvangsten van vogelinventarisaties en vergt in wezen een andere focus en onderzoeks aanpak. Bijkomend is dat de hoge(re) aantallen hazen en konijn bijvoorbeeld worden aangetroffen in fruitboomgaarden, op begraafplaatsen en bedrijventerreinen. Locaties die goeddeels geen onderdeel uitmaken van de BMP-gebieden. Dat de ingeschatte aantallen hazen en konijnen terdege onderschat wordt is door de Jagersvereniging weerlegd middels wetenschappelijk onderzoek wat is uitgevoerd door Bureau Waardenburg (Lunteren & Japink, 2022). Uit dit onderzoek is gebleken dat de hazenstand in Nederland bijna twee keer zo groot is dan wordt verondersteld door de Zoogdierverseniging. Hierbij wordt verondersteld dat de gebruikte methode 'meetprogramma Dagactieve Zoogdieren' achterhaald is. Gelet op de grootschalige verandering in het leefgebied van het haas is het goed indenkbare dat hiermee ook er ook sprake is/kan zijn van aanpassingen in gedrag van het haas. De soort is mogelijk meer nacht- dan dagactief geworden en derhalve in het donker/schemer beter zichtbaar.

1.2 Staat van Instandhouding (SVI)

Het Ministerie van LNV heeft Wageningen Environmental Research (WER) onderzoek laten verrichten naar de staat van instandhouding van het konijn en haas. Conform artikel 3.22 lid 5 is bepaald dat de jacht niet geopend wordt wanneer de staat van instandhouding in het geding is. De staat van instandhouding of Svl wordt ook wel samengevat als 'er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. Jagers hebben juist de wettelijke plicht (Wnb 3.20, lid 3) om te streven naar gezonde populaties. Het maakt integraal onderdeel uit van het jachtbedrijf om duurzaam en weidelijk te handelen. Het uitoefenen van de jacht is in essentie het geen afbreuk doen aan het streven om de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. De gegevens die worden gebruikt voor het bepalen van de Svl zijn afkomstig van het eerder betwiste meetprogramma Dagactieve Zoogdieren. Ook voor de onderbouwing van de Svl geldt dat deze zeer discutabel is (Analyse rapportages wildsoorten SOVON en WUR, Knol 2020, Eqosens). Kort samengevat geldt voor het haas dat de volgens de WER de populatie een afname laat zien van 1,2% per jaar. Omdat dit groter is dan 1% wordt de SVI beoordeeld als zeer ongunstig. Zowel de onderbouwing van de Svl als de aanleiding voor het opstellen van de Svl geven geen aanleiding voor het sluiten van de jacht op het haas en konijn.

1.3 Belangrijkste conclusies voorlopig genegeerd

In de regeling wordt onder 2.2 samengevat dat de jacht hoogstens beperkt bijdraagt aan de ongunstige staat van instandhouding. Citaat: 'Bovendien blijkt uit het onderzoek van WER, net als uit het Basisrapport Rode Lijst Zoogdieren 2020, dat de jacht voor de haas en het konijn niet de hoofdoorzaak is van, of beperkt bijdraagt aan, de ongunstige staat van instandhouding. De belangrijkste oorzaken van achteruitgang van de soorten op de wildlijst zijn habitatverlies, afgenomen kwaliteit van het leefgebied en lokale predatiedruk. Dit is het gevolg van onder meer de intensivering en schaalvergroting van de landbouw, verandering van het landschap en het inzetten van landbouwmachines'.

Uit de toelichting in de Rode Lijst blijkt dat de jacht geen effect heeft op de populatietrends van het haas in Nederland. In een analyse van bepalende factoren op dichtheden van hazen in West-Europa werd geen effect van jacht op populatietrends gevonden (Smith et al., 2005). Ook Dekker en Norren (2021), tevens Zoogdiervereniging, komen in een literatuurstudie tot de conclusie dat duurzame jacht niet leidt tot een afname van de populatie hazen.

Toelichting Basisrapport Rode Lijst Zoogdieren 2020

Bedreigingen en maatregelen haas

De grootste bedreiging voor de haas komt uit de grootschalige gemechaniseerde landbouw (Smith et al. 2005, Buys & Dekker 2010). De voortgaande vergroting van percelen, het gebruik van herbiciden en het opruimen van akkerranden verkleint de diversiteit van de vegetatie. Daarnaast zal de verschuiving van koeien van de wei naar jaarrond in stal ook van invloed zijn: weilanden maken plaats voor mais en ander kuilvoer. Gras wordt frequenter en vroeger gemaaid, wat tot gevolg heeft dat het aandeel structuurrijke koeienweiden afneemt en het aandeel monotoon grasland toeneemt en dat hazen worden gedood bij maaien. Percelen 's winters natter maken is voor de haas ongunstig: hazen zijn gevoelig voor kou en vocht en voor bepaalde parasieten die goed gedijen in natte bodems en vegetaties (Rödel & Dekker, 2014). Hazen gebruiken perceelranden, houtwallen en bosjes als slaap- en rustplek (Petrovan et al., 2012). Het ontbreken daarvan geeft een sterkere predatiedruk en maakt ze gevoelig voor slechte weeromstandigheden (Smith et al., 2005; Rödel & Dekker, 2014). Er zijn aanwijzingen dat predatie door gedomesticeerde katten een negatieve invloed op de populatie heeft. Omdat de haas nog een ruime verspreiding heeft, lijkt er ondanks de nog steeds afnemende stand weinig aandacht voor de soort te zijn in het agrarisch natuurbeheer. In een analyse van bepalende factoren op dichtheden van hazen in West-Europa werd geen effect van jacht op populatietrends gevonden (Smith et al., 2005).

In tegenstelling tot het effect van jacht zijn er andere factoren die wel leiden tot een effect op de populatieomvang. Dit betreffen onder andere verandering van het (agrarische) landschap en het gebruik hiervan en de toename van predatie door gedomesticeerde katten. Welke maatregelen (acute) maatregelen treft de minister om onder andere de predatiedruk op hazen te verminderen, het habitatverlies en kwaliteit van het leefgebied te herstellen en de inzet van landbouwmachines te beperken?

Kanttekening hierbij is overigens dat de mogelijkheden voor jagers om de predatiedruk op hazen en konijnen te beperken de afgelopen jaren verder zijn ingeperkt. Afschot van verwilderde, gedomesticeerde katten is alleen in de provincie Friesland nog toegestaan maar staat ook onder druk. De algemene provinciale vrijstelling en lichtbakvergunning met betrekking tot afschot van vos is in sommige provincies of landelijk beperkt dan wel tijdelijk aan banden gelegd.

1.4 Schadebestrijding hazen

In de regeling stelt u voor dat de er in de provincies waar de jacht in 2022-2023 gesloten wordt ontheffing voor hazen en konijnen kan worden aangevraagd ten behoeve van schadebestrijding. Is het juridisch überhaupt mogelijk om een ontheffing te verlenen als de Staat van Instandhouding van een soort als zeer ongunstig is beoordeeld?

1.5 Jacht en verantwoordelijkheid jager

Jagers zijn gepassioneerde natuurliefhebbers die zich onverwijld inzetten in het buitengebied waarin ze vrijwillig en kosteloos de maatschappij veel groene diensten bewijzen. Een aantal voorbeelden hiervan zijn, schadebestrijding, toezicht, predatiebeheer, biotoopverbetering, ganzenbeheer en afhandeling wildaanrijdingen.

Tevens zijn jagers professioneel opgeleid, hebben door het ministerie erkende en vereiste examens afgelegd. Jagers voeren gratis verplichte tellingen uit en leveren gratis (verplicht) data aan Faunabeheereenheden (FBE).

Jagers vertegenwoordigen een cultuur met tradities die diep geworteld zijn in respect tot de natuur en het leven en het nemen hiervan. Een cultuur die het wezen van het leven vertegenwoordigt, die duurzaam is en bovendien de maatschappij vele voordelen biedt. In een tijd waarin een bewustere levenswijze steeds meer betekenis krijgt blijkt de jacht en haar gebruiken verassend goed passend. Het duurzaam beheren van leefgebied, biotoopverbetering en alleen oogsten als het kan of beheren als het moet.

De tot nu toe uitgevoerde onderzoeken erkennen de waarde van de jager. Bovendien wordt in de regeling erkent/gesuggereerd dat het sluiten van de jacht juist een averechts effect kan hebben om dat het open houden de jager activeert, motiveert en de mogelijkheid biedt om in te grijpen. Citaat: 'Tegelijkertijd kan het openstellen van de jacht op een soort juist een sterke stimulans zijn voor jagers voor het beheer van habitats en voor het aanpakken van andere drukfactoren die bijdragen aan achteruitgang van populaties, en op die manier bijdragen aan de doelstelling om populaties te herstellen tot een gunstige staat van instandhouding'.

Samengevat: het (tijdelijk en deels) sluiten van de jacht op het haas en konijn is niet gerechtvaardigd. De jager wordt hiermee onterecht gedupeerd, er ontstaat afbreukrisico voor het gehele jachtbedrijf en er is een risico dat de SVI van haas en konijn verder verslechterd.

1.6 Voortbestaan jacht in Nederland

De jager in Nederland is de afgelopen decennia geconfronteerd met het afnemen van enkele rechten en toenemen van veel plichten en dito kosten. Onder andere het stelsel van certificering/vergunningen/ontheffingen/contracten, het bijhouden van het FaunaRegistratieSysteem (FRS), de maatschappelijke druk (rechtszaken/protesten/framing), het beperken van mogelijkheden (fokken/voeren/jacht- en vangmiddelen) en hoge kosten (cursussen en jaarlijkse contributies/verzekeringen/aanvraag jachtakte/pachtcontracten) maken deel uit van een enorme belasting waarmee jagers in toenemende mate zijn/worden geconfronteerd. Hierbij komt ook de toenemende en slinks aangewende invloed van enkele politieke partijen, ngo's en groeperingen die een algeheel jachtgebod nastreven. Met onder andere oneigenlijke rechtszaken en negatieve framing wordt getracht het jachtbedrijf te marginaliseren en uiteindelijk te elimineren.

Deze ontmoedigende ontwikkelingen en een verdere inperking van de jacht op het haas en konijn zal voor veel (aankomende) jagers een reden kunnen zijn om het jachtbedrijf te beëindigen en of zich hierin niet te gaan begeven. Uiteraard kan het niet zo zijn dat het jachtbedrijf met al haar tradities ten kost moet gaan van het voortbestaan van één of meerdere diersoorten. De voorgestelde maatregel is echter dermate ineffectief voor het haas en konijn en dermate risicovol en destructief voor het jachtbedrijf dat deze onverantwoord is om in werking te laten treden. We verzoeken u hiervan af te zien om te voorkomen dat de jacht verder wordt gecompliceerd en er daarmee afbreuk van het jachtbedrijf ontstaat en de inzet voor gezonde hazen- en konijnstand door jagers.

Het is nodeloos af te moeten sluiten me de eenvoudige voorstelling dat voor een jager het onverstandig is om in zijn of haar veld te veel hazen en/of konijnen te schieten. In het daaropvolgende jaar zal desbetreffende er de wrange vruchten van plukken. Een jager is een deskundig opgeleide natuurliefhebber met grote gedrevenheid en zelfs wettelijke plicht om een gezonde wildstand na te streven. Het sluiten van de jacht of het afnemen van verantwoordelijkheden is het tegenovergestelde van wat u beoogt. Het is niet effectief, u heeft

de jagers juist nodig. Wij zijn van harte bereid om mee te werken aan een gunstig(er) toekomstperspectief voor het haas en konijn. Ontneem ons onze verantwoordelijkheid niet, respecteer en waardeer deze juist. De decennialange kosteloze groene dienstverlening zijn een bewijs van onze bereidwilligheid!

Wij hopen en verwachten dat u de ineffectiviteit en het (afbreuk)risico van de beoogde regeling inziet alsmede het belang van het voortbestaan en de waarde van jachtbedrijf en dit laat prevaleren en hiertoe de regeling niet invoert!